

monomaniac, dur, fragil și bufon, Sorin Leoveanu pare să reînvie un gen de actor (dar și un soi de personaj) tipic teatrului și cinematografului furioșilor; în timp ce Dan Rădulescu creionează cu mare rafinament o tipologie mai degrabă neaoșă, de poezie a mahalalei, amestecată cu o moralitate timidă și o forță necontrolată. Foarte spectaculos ca ofertă încă din scriitură, rolul năpăstuitului cioban semi-alienat (coboșat parcă din familia lui

Ion din **Năpasta**) îi dă lui Gabriel Dumitraș o mare șansă de a-și pune în valoare însușirile de actor de poziție dar și un lirism de finețe, conținut, lăuntric. Bine desenată, cu aplomb, viclenie și cu un soi de fragilitate cazonă e apariția gardianului în interpretarea lui Mirel Ovidiu Rusu. Condensat și tulburător, **Eu când vreau să fluier, fluier** de la Târgu-Mureș trebuie luat foarte în serios, fiind mai mult decât o sumă de debuturi valo-

roase. Piesa și spectacolul par să semnaleză o schimbare de direcție ce corespunde, de fapt, unei schimbări de mentalitate dar și de generație, în ce privește atât artistul cât și spectatorul de teatru: splendoarea luxuriantă a eseurilor regizorale pe teme clasice și "universaliste" intră în declin, iar "felia de viață", dată afară pe ușă, intră pe fereastră; fie ea și pe aceea, cu gratii, a unei închisori.

Miruna Runcan

SC **cronica**

În căutarea cabaretului pierdut

Astă-noapte

ASTĂ-NOAPTE (Ezen egy éjszaka), scenariu de Nagy István după Rejtő Jenő • TEATRUL NAȚIONAL din TÂRGU-MUREȘ, Compania "Tompa Miklós" • Data reprezentăției: 6 februarie 1998 • Regia: Nagy István • Decorul și costumele: Szabó Annamária • Coregrafia: Timár Tamás • Acompaniament la pian: Sárosi Péter • În distribuție: Ferenczy István, Mende Gaby, Mózes Erzsébet, Viola Gábor, Magyar Gergely, Béres Günther Attila, Bocskor Salló Lóránt, Tatai Sándor, Kátay István, Fodor Piroška, Kovács Agnes-Anna, Simon Andrea, Sugó Erzsébet, Abódi Ferenc, Osváth Jenő, Abódi József, Szász Béla.

Nu-i deloc ușor să faci astăzi spectacole de cabaret, în sensul strict al cuvântului, și îndeosebi de cabaret politic. Teatrul maghiar are o tradiție solidă în materie, dar după primul război mondial se observă o ruptură, poate iremediabilă: trupele teatrale maghiare din România, Vojvodina, Slovacia etc. se îndepărtează de genul cabaretistic, și din cauza noilor condiții politico-sociale. Scopul principal al acestor trupe era (și este în continuare) ocrotirea limbii materne și a culturii proprii, cabaretul fiind astfel lăsat pe ultimul plan. Rareori se montau așa-zise spectacole de cabaret, de obicei în preajma Revelionului; ele aveau succes la public, însă nu erau de fapt

decât spectacole de varietăți, uneori de un gust îndoielnic.

Trupa "Tompa Miklós" a Naționalului din Târgu-Mureș a ieșit în fața publicului cu un spectacol "de cabaret" realizat de actorul Nagy István pe un scenariu propriu, scris după operele umoristice ale lui Rejtő Jenő. Acesta a fost unul dintre cei mai populari autori din Ungaria; romanele sale de aventuri, scrise sub pseudonimul P. Howard, făceau și fac și astăzi deliciul a mii de cititori. Personajele sunt mateloți, gangsteri, docheri, mercenari, "fete vesele", soldați ce trăiesc în lumea mizeră a porturilor; ele participă la expediții în Africa și trăiesc aventuri uneori incredibile, pline de umor. Catalogat drept un scriitor minor, Rejtő

Jenő a fost foarte târziu recunoscut drept un autor de valoare. Datorită scenariului ce stă la baza spectacolului târgu-mureșean, tinerii – și nu numai – pot descoperi o altă latură a sa, cea de fin observator al vieții

aristocrației, și talentul lui de a ridiculiza snobismul protipendadei budapestane. Scenariul e o adaptare a romanului omonim al autorului, cu inserții de scenete și schițe umoristice. Un mărunț funcționar budapestan scrie, în momentele sale de inspirație, scenete vesele, pe care, într-un târziu, le oferă unei trupe de cabaret. Într-în astfel în lumea atât de pestriță a actorilor.

Publicul ce umple până la refuz teatrul (ehei, de mult n-a mai văzut sala mare a Naționalului atâta lume !) poate savura un spectacol distractiv de aproape trei ore și jumătate, impropriu numit cabaret. El are și câteva neajunsuri: îi lipsesc cupletele satirice, sunt prea puține momente muzicale și nu se dansează decât la prolog și epilog. În schimb, se cântă "pe viu", cu acompaniament de pian, prestația la acest capitol fiind acceptabilă.

Actorii sunt, în majoritate, excelenți. Exceptional este Ferenczy István (laureat al premiului "Szentgyörgyi István"), în rolul unui bătrân cabotin din teatrul de provincie. Mende Gaby

culege aplauze furtivoase la scenă deschisă; pofta de joc și profesionalismul său ar trebui să fie o lecție pentru mulți tineri actori. Magyari Gergely revine pe scenă spre bucuria spectatorilor mai vârstnici; hazul și farnecul lui au rămas intacte. Mózes Erzsébet se lansează în comedie cu multă seriozitate și rigoare, Tatai Sándor are evoluții variate, atent lucrate, iar Fodor Piroska marchează câteva apariții exacte. Separat trebuie amintiți actorii nou-angajați ai companiei, absolvenți de anul trecut: Béres

Günther Attila (prezentatorul) își pierde greutatea în potopul de umor de bună calitate al scriitorului, textele sale de legătură, create de scenarist, par fade, prestația lui devenind la rândul-i neinteresantă; Bocskor Lóránt are un dezvoltat simț al umorului, însă îi stă deasupra capului sabia manierizării; Kátay István se rezumă la personajele asemănătoare studiate în institut; Simon Andrea e când femeie ușoară, când ingenuă credibilă. Kovács Ágnes-Anna și Viola Gábor ne rezervă cele mai mari surprize, excelând în

roluri variate; cu multă muncă, au în perspectivă cariere strălucite. Decorurile create de Szabó Annamária, în condițiile de paupertate existente, sunt corecte, însă ușor prăfuite; costumele sunt uneori ingenioase. Coregrafia se prezintă abia schițată și insuficientă cantitativ. Dacă numim cabaret spectacolul umoristic al târgumureșenilor, atunci putem afirma că, neîndoielnic, orice început este greu. Încet-încet poate vor ajunge și la cabaretul *veritabil*.

Stracula Attila

SC — cronica —

Frumusețea adevărului și adevărul frumuseții

FLUTURI, FLUTURI... de Aldo Nicolaj • FACULTATEA DE LITERE din CLUJ,
Departamentul Teatru, TEATRUL NAȚIONAL din CLUJ • Data reprezentației:
7 iunie 1998 • Regia: Horațiu-Ioan Apan • Scenografia: Călin Anton • Muzica:
Ana Marius-Apan • Distribuția: Melania Ursu (Edda), Mirela Dragu (Foca),
Marian Miron (Elio).

Fluturi, fluturi...

Aldo Nicolaj aduce în prim-plan figura unei doamne în vârstă ce și-a creat un trecut – un album de amintiri închipuite. Fuga ei de realitatea cotidiană are explicații multiple: o rană pe plan afectiv, undeva, cândva, predispoziția spre singurătate, neputința de a comunica cu semenii, frustrări produse de insuficiența vieții sexuale, obsesia îmbătrânirii și, implicit, frica de moarte. Personajul principal, Edda, intră în scenă cu un imens bagaj sentimental și psihic. Angajarea unei servitoare vine să întrerupă cursul zilelor petrecute în deplină singurătate; numai că aceasta, Foca, parcurge o traiectorie paralelă și, deci, comunicarea dintre ele nu va avea loc. Singura ființă cu care Edda intră

în relație directă va fi personajul masculin al piesei, Elio. Intersectarea celor două existențe paralele se petrece la infinit, la capătul vieții: Edda moare, iar Elio și Foca se unesc în dragoste, al cărei rezultat va fi o altă viață de om, o altă, posibilă, paralelă. Absolventul clasei de regie a regretatei Olimpia Arghir de la Facultatea de Litere din Cluj, Horațiu-Ioan Apan, și-a dat examenul de diplomă cu acest spectacol pe scena Naționalului din Cluj. Intenția lui – reușită – a fost să monteze un spectacol în care să primeze actorul, un spectacol adevărat, omenesc. Rar am avut ocazia să văd, în cazul unui absolvent plin de idei, capabil să răstoarne lumea, un asemenea spectacol

esențializat, clar, curat, nesofisticat. În sprijinul regizorului au venit talentul și pofta de joc ale actriței Melania Ursu, care își construiește minuțios personajul, având însă în permanență grijă să nu-și eclipseze partenerii de joc. Eddei îi conferă afabilitate, dar și severitatea necesară supraviețuirii într-o lume necruțătoare, dură, care "are chef să se măcelărească". Melania Ursu joacă într-un registru bogat, sondând excelent subconștientul personajului. Se poate spune că **Fluturi, fluturi...** este un recital Melania Ursu.

Rolurile secundare sunt interpretate de Mirela Dragu, o Foca frământată de complexul Cenușăresei, necomunicativă la început, cu o oarecare pomire ucigașă împotriva Eddei, mai târziu. Marian Miron, de la Teatrul de Stat din Turda, are două scene de mare încărcătură psihică, în care se descurcă relativ bine.

S.A.